

การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
THE APPLICATION OF FOUR BASES OF SOCIAL SOLIDARITY
(SANGAHAVATTU) TO ADMINISTRATION OF TAMBON NONG THUM
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN WAPI PATUM DISTRICT,
MAHA SARAKHAM PROVINCE

พระวาทีน กนตสีโล (บัวบุญ)¹

PHRAWATHIN KANTHASEELO (BUABOON)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกันและ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามจำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

1) การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ รองลงมาคือ ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ

2) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงาน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

---

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอน้ำป่าห่ม จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ควรมีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และให้การช่วยเหลือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และควรปฏิบัติกับทุกๆ คนโดยเฉพาะประชาชน ด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ

ABSTRACT

The purposes of the thesis were: 1) to study the application of Four Bases of Social Solidarity (Sanghavatthu) to administration of TambonNongThum Administrative Organization in MahaSarakhm province's WapiPathum district, 2) to compare residents' opinions on the application of them to administration of TambonNongThum Administrative Organization, resting on variables of their genders, ages and educational levels, 3) to regulate suggestions for the application of them to the administration of the preceding administrative organization. The sampling group employed for the research comprised 292 household heads, whose domiciles were in the authorized area of the aforesaid organization. The research instrument was five-rating-scale questionnaires. The statistics exploited for data analyses embraced both descriptive statistics of percentage, arithmetic mean, standard deviation and referential ones of T-test and F-test (One-way ANOVA).

Results of the research manifested the following findings:

1) The application of Four Bases of Social Solidarity (Sanghavatthu) to administration of TambonNongThum Administrative Organization in MahaSarakhm province's WapiPathum district was rated at the 'high' scale in the overall aspect. When taking a single aspect into account, the aspect with the highest arithmetic mean was piyavaca, kindly and convincing speech. The two aspects with the lower means were dana, giving things and offering help willingly; atthacariya, useful conduct for performing benefits of private matters and their own jobs without expecting something in return. As for the aspect with the lowest mean was samanattata, even and equal treatment, i.e. equality consisting in impartiality, participation and behaving oneself properly in all circumstances.

2) The comparative results indicated that variables of residents' genders, ages and educational levels showed in the overall aspect no significant differences in their opinions on the application of Four Bases of Social Solidarity (Sanghavatthu) to administration of TambonNongThum Administrative Organization in MahaSarakhm province's WapiPathum district

3) Suggestions for the application of Four Bases of Social Solidarity (Sanghavatthu) to administration of TambonNongThum Administrative Organization in MahaSarakhm province's WapiPathum district were recommended in descending order of three frequencies. First, there should have full willingness to help others with both physical and mental powers without selfishness. Secondly, they should perform their duties with full capacities, placing the emphasis on the public benefits as the first priority as well as extending immense hospitality. Finally, they should equally treat everyone, especially common people with no double standard.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน หรืออื่นๆ อาจมีเป้าหมายหลักแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ ต้องดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การให้ได้ ผู้บริหารจึงนำปัจจัย เช่น บุคลากร วัสดุ สถานที่ งบประมาณ วิธีการ ฯลฯ มาบริหารจัดการ เพื่อให้แต่ละส่วน แต่ละฝ่าย สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายไว้ เมื่อรวมกิจกรรมเหล่านั้นเข้าด้วยกันจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การวนเวียนสัมพันธ์กันอยู่เช่นนี้ตราบเท่าที่องค์การนั้นยังคงอยู่

การบริหารงานตามทฤษฎีตะวันตกในอดีตมีหลักคือ หาวิธีให้บุคลากรปฏิบัติงานตามต้องการ จึงสร้างเงื่อนไขหรือสิ่งตอบแทนขึ้นมาในรูปแบบต่างๆ เช่น ค่าตอบแทน เงินเดือน สวัสดิการ การศึกษา การท่องเที่ยว การยอมรับนับถือในสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการตามกระแสสังคม เป็นเหตุให้บุคคลปฏิบัติงานเพราะต้องการเงื่อนไขหรือสิ่งตอบแทน มากกว่าต้องการปฏิบัติงานเพราะผลที่เกิดประโยชน์กับสังคมอย่างแท้จริง ต่อมาจึงหันมาหาแนวคิดอื่นอันจะทำให้บุคลากรทำงานด้วยความตั้งใจ เต็มใจ รักดีต่อองค์การและยั่งยืน แนวคิดที่ได้รับความสนใจมากคือหลักธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะพระพุทธศาสนาซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นองค์การของพระพุทธเจ้าที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน หลักธรรมที่นำมาบูรณาการเข้ากับการบริหาร เพื่อให้บุคลากรทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี เช่น สาราณียธรรม (ที.ปา. 11/273/218) อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี ในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเพื่อร่วมงาน ร่วมกิจการ หรือร่วมชุมชน ตลอดจนพี่น้องร่วมครอบครัว พึงปฏิบัติตามหลักการอยู่ร่วมกันเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน 6 ประการ คือ เมตตา ภัยกรรม เมตตาวาจกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีสสามัญญตา และทัญญูสามัญญตา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550, หน้า 23-24) ส่วนหลักธรรมที่เป็นเรื่องของการประสานโดยตรง ได้แก่ สังคหวัตถุ (ที.ปา.11/257/281) เป็นการบำเพ็ญการสงเคราะห์ คือ ปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์ หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ ทาน คือ ให้ปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้ง วัตถุทาน ธรรมทาน และอภัย, ปิวาจา คือ กล่าวคำสุภาพ มีประโยชน์ เพื่อให้เกิดไมตรี ความสามัคคี, อดทนกริยา คือ ทำประโยชน์แก่เขาแก่ส่วนรวม และสมานัตตตา คือ เอาตัวเข้าสมานวางตนเสมอภาค ร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550, หน้า 20-21) นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานในแต่ละระดับ แต่ละหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต่างกันเช่น บัณฑิตเหล่าที่จำแนกบุคลากรตามความสามารถ การเรียนรู้ เป็นการวางตัวในหน้าที่ความรับผิดชอบ

เพื่อให้การอยู่ร่วมกัน ประสานงานกันอย่างปกติสุข ประองตอง ไม่ขัดแย้งซึ่งกันและกัน

ห้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จังหัดมหาสารคามตั้งอยู่ในการปกครองของอำเภอลำปำ ประกอบด้วย 10 หมู่บ้านพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนและราบลุ่มมีพื้นที่ทั้งหมด 15.82 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 9,891 ไร่จำนวนประชากรในเขต อบต. 4,031 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,076 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม, 2556, อัดสำเนา) จึงมีอุปสรรคเกิดขึ้นเนื่องมาจากการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเอง ในสภาพเช่นนี้จำเป็นจะต้องนำหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาปรับใช้ เพราะเหตุว่า ในการบริหารงานเป็นกระบวนการทำงานกับคน และโดยอาศัยคน และที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็เนื่องมาจากคน อันเนื่องมาจากไม่มีแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีการใช้จ่ายอย่างพอเพียง หากมีความสัมพันธ์กันแล้วย่อมจะไม่เดือดร้อน เมื่อดำเนินชีวิตของตนเองดีแล้วก็ย่อมเผื่อแผ่ไปในคนรอบข้าง สามารถที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ และมีส่วนร่วมในชุมชนก็สามารถทำให้สังคม และชุมชนมีแต่ความสันติสุข ในส่วนของการทำงานการบริหารงานก็เช่นเดียวกัน ถ้านำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานก็จะประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จังหัดมหาสารคาม หากนำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 ที่เป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มาประยุกต์ใช้ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการนำองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ไปสู่การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพได้ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการงาน และการบริหารจัดการบุคลากร เนื่องจากหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน ผูกไมตรี เอื้อเพื่อเกื้อกูล ประสานใจทุกคนที่อยู่ในองค์กรเดียวกันให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความสามัคคี (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538, หน้า 635) ดังนั้น นำมาเป็นหลักในการบริหารงานของสมาชิกสภาจะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลประสบผลสำเร็จได้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จังหัดมหาสารคาม โดยสำรวจว่าสมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้และความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 มากน้อยเพียงใด และศึกษาวิธีการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มาช่วยพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมในการบริหารงานให้กับผู้บริหาร สมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรปกครองขนาดเล็ก อันเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จังหัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จังหัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหาร

บริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 1,076 คน (สำนักทะเบียนอำเภอลำดวน)

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

- 1) ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ
- 2) ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ
- 3) ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

4) ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ของประชาชนที่มีเพศอายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

4. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโดยยึดหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อทำให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพได้

6. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 1,076 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 292 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Taro Yamane)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัด 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open end Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัด 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One-way ANOVA)

7. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัด 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม

ผลการพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัด 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ รองลงมาคือ ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ด้านอติจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัด 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ให้อภัยแก่เพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน” ส่วน**ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด** คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา รับฟังปัญหาของเพื่อนร่วมงาน”

2) ด้านปียวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** คือ ข้อ 3 ที่ว่า “พูดคุยกับประชาชนและเพื่อนร่วมงานด้วยถ้อยคำ กริยาอาการที่สุภาพเป็นกันเอง” ส่วน**ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด** คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาให้กำลังใจ”

3) ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเช่น ช่วยเหลืองานผู้อื่น” ส่วน**ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด** คือ ข้อ 6 ที่ว่า “เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ”

4) ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า **ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด** คือ ข้อ 1 ที่ว่า “ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน” ส่วน**ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด** คือ ข้อ 2 ที่ว่า “วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงานเสมอ”

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

8. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**หลักสังคหวัตถุธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน เป็นเหตุให้ตนเองและหมู่คณะก้าวสู่ความเจริญรุ่งเรือง เป็นต้น และเป็นหลักธรรมที่ช่วยในการวางแผนนโยบายในการบริหารจัดการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงมีการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิตารัตน์ ศิละวรรณโณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จัหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จัหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอลำปำ จัหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่มเป็นผู้ให้ ผู้เสียสละ เอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว จึงทำให้สมาชิกฯ มีการประยุกต์ใช้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิตารัตน์ ศิละวรรณโณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จัหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จัหวัดแม่ฮ่องสอน มีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ให้อภัยแก่เพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เมื่อเพื่อนร่วมงานปฏิบัติผิดพลาดควรมีการพูดคุยกัน ให้อภัย และให้อโอกาส เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต)** ได้กล่าวไว้ว่า อภัยทาน หมายถึง การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานหรือล่วงเกินซึ่งกันและกัน การให้อภัยไม่ทำให้ผู้ให้ต้องสูญเสียอะไร เป็นการลงทุนราคาถูกแต่ได้ผลตอบแทนราคาสูง นั่นคือ ได้มิตรภาพกลับคืนมา และมีคนสนองงานเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่ง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา รับฟังปัญหาของเพื่อนร่วมงาน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การปฏิบัติงานร่วมกันจะต้องให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มใจซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บุญสิริขวลิตธำรง** ได้กล่าวว่ ทานหมายถึง การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกันซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุกๆ

คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่างๆในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทองเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆในด้านกำลังกายช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกายในด้านวาจาพูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ต้องพูดจาในด้านสติปัญญาช่วยให้ความรู้ให้การแนะนำในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆการให้การเฉลี่ยเพื่อแม่เจ้าจางทุกคน ทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยต่างก็ควรจะมีทานคือ ให้การช่วยเหลือกันผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการหรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

2) ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเห็นว่าบุคลากรทุกคนที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้มเป็นผู้ที่ใช้คำพูดที่อ่อนหวาน พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ และจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพที่ดีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูรธรรมจิตโต)** ได้กล่าวไว้ว่า ปิยวาจาหมายถึง การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ นักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมีจิตใจของต้องใช้อ่อน เช่น เชือกหรือลวดมัดในทำนองเดียวกัน เราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “พูดคุยกับประชาชนและเพื่อนร่วมงานด้วยถ้อยคำ กริยาอาการที่สุภาพเป็นกันเอง” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้ม เป็นผู้ให้บริการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพูดคุยกับประชาชนและเพื่อนร่วมงานด้วยถ้อยคำ กริยาอาการที่สุภาพเป็นกันเอง จะทำให้ได้รับความไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** ได้กล่าวว่า ปิยวาจาหมายถึงถ้อยคำที่สุภาพไพเราะอ่อนหวาน คำแนะนำชี้แจงสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุมีผลมีหลักฐานชักจูงให้ประชาชนเกิดความสามัคคีปรองดองเห็นอกเห็นใจเกื้อกูลกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาให้กำลังใจ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้มเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บรรเทิงพาวจิตร** ได้กล่าวว่า ปิยวาจา คือ วาจาเป็นที่รักมีวาจาพูดดีมีน้ำใจ วาจาซาบซึ่งกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคีก่อเกิดไมตรีและความรักนับถือแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานเป็นมูลเหตุจูงใจให้นิยมยอมตาม

3) ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหุ้มเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างเต็มความสามารถ และด้วยความเต็มใจโดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใดๆ เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นและส่วนรวม จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ด.ต.โสภณ สวากขาโต** ได้วิจัยเรื่อง ความคิด

เห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเช่น ช่วยเหลืองานผู้อื่น” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่มเป็นผู้ประพฤติและปฏิบัติตรงตามหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ ที่กำหนด ถือประโยชน์ของทางราชการหรือส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ตัดสิน วินิจฉัย หรือแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ปรีชา นันทาภิวัฒน์ น.อ.(พิเศษ)** ได้กล่าวถึงอัตถจริยาการประพฤติประโยชน์คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 6 ที่ว่า “เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่มได้จัดให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในกรณีที่เกิดภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คุณ โทษณธ์** ได้กล่าวถึงอัตถจริยาแปลว่า ช่วยเหลือผู้อื่นหรือเรียกว่าสงเคราะห์ผู้คนที่ต้องการหรือประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้คนที่ทางกายวาจาและใจ

4) ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม มีการวางตัวให้เหมาะสม อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ถือตัวกับประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิดารัตน์ ศิละวรรณไณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนบุคคลมีความคิดเห็นว่ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่มให้ความเป็นกันเองกับประชาชนและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บรรเทิง พาวิจิตร** กล่าวว่า สมานัตตตาคือการเอาตัวเข้าไปสมานการวางตัวเสมอต้นเสมอปลายหนักแน่นให้ความเสมอภาคกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่เอาัดเอาเปรียบร่วมทุกข์ร่วมสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหาช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์เพื่อให้ชุมชนและสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ต่อประชาชนและเพื่อนงานเสมอ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่มวางตนเสมอต้นเสมอปลายต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงานเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** ได้กล่าวถึง สมานัตตตาว่าหมายถึงทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์คือร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมรับรู้แก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัย พบว่า

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นข้อยกเว้นได้ว่า** เพศไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน ทั้งนี้เพราะหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นเรื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกมิตรเอื้อเฟื้อเกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนผลการวิจัยพบว่าพนักงานส่วนตำบลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นข้อยกเว้นได้ว่า** อายุไม่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน เนื่องจากผู้ที่มีอายุมากหรือน้อยมีความเข้าใจในหลักธรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 :กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นข้อยกเว้นได้ว่า**ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ต่างเห็นว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรมและสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธิดารัตน์ ศิลวรรณโณ** ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างพัฒนา

คุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของบุคลากรทุกคน เพื่อให้ทำงานร่วมกัน และส่งผลให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของหน่วยงานยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1) ด้านทาน : การให้สิ่งของ และให้การช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อแบ่งปัน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ให้อภัยแก่เพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักการให้อภัย เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน เอาใจเขามาใส่ใจเรา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา รับฟังปัญหาของเพื่อนร่วมงาน” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีจิตใจกว้างขวาง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ แม้จะเป็นเรื่องของตนเอง

2) ด้านปิยวาจา : การพูด การแสดงออกด้วยความจริงใจ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุดโดยส่งเสริมให้บุคลากรพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน เพื่อการดึงดูดใจผู้อื่น พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็ประโยชน์เหมาะสมสำหรับกาลเทศะ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “พูดคุยกับประชาชนและเพื่อนร่วมงานด้วยถ้อยคำ กริยาอาการที่สุภาพเป็นกันเอง” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรเป็นคนที่มิมีมนุษยสัมพันธ์กับประชาชนและเพื่อนร่วมงาน ใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยนต่อประชาชนที่มาใช้บริการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงาน เช่น ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาให้กำลังใจ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรใช้ปฏิภาณไหวพริบในการสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์กับผู้อื่น การพูดคุย การเสนอความคิดเห็น หน้าตา ยิ้มแย้มแจ่มใสในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา

3) ด้านอัตถจริยา : การทำประโยชน์ทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษา

มาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรให้ความช่วยเหลือกิจการแก่คนโดยทั่วไป โดยมีหวังประโยชน์ใดๆและยินดีเสียผลประโยชน์ หรือความสุขส่วนตัวเพื่อผลงานส่วนรวม รวมถึงอย่าใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา พยายามควบคุมอารมณ์ไปในทางสร้างสรรค์ และให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเช่น ช่วยเหลืองานผู้อื่น” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรให้การช่วยเหลือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัวเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 6 ที่ว่า “เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมบุคลากรให้มีจิตอาสา รวมถึงจัดกิจกรรมอาสาสมัคร เนื่องในโอกาสต่างๆ

4) ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดย ส่งเสริมให้บุคลากรวางตนให้เหมาะสม ว่าตอนนี้เราอยู่ในฐานะอะไร ซึ่งจะส่งผลให้เราอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปลอดภัยและสบายใจ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 1 ที่ว่า “ให้ความเป็นกันเองกับประชาชนและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรให้ความเป็นกันเองกับบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะประชาชนและปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อ 2 ที่ว่า “วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงานเสมอ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรทำตนเป็นคนใจกว้าง ไม่เอาัดเอาเปรียบใคร และโอบอ้อมอารีต่อประชาชนเสมอต้นเสมอปลาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้านคือ ด้านสมานัตตตา : การวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ดังนั้นควรศึกษาในเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Dept Interviewing) สำหรับประชาชนเกี่ยวกับการวางตนเหมาะสม ถูกกาลเทศะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ โดยใช้ตัวแปรอื่น ที่จะเป็นผลกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงาน เช่น รายได้ต่อเดือน หรือระยะเวลาการทำงาน เป็นต้น ฝึกสอนวิปัสสนากรรมฐานขั้นต้น ให้กับบุคลากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

10. บรรณานุกรม

- คุณโทชน์. **พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.
- ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ. “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัด 4 : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.
- บรรเทิงพาวิจิตร. **การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2548.
- บุญสิริ ชวลิตธำรง. **ธรรมโอสถ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- ปรีชา นันดาภิวฒน์.อ.พิเศษ. **พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, 2544.
- พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมฺมจิตโต. **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธธรรม**.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). **ธรรมนุญชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2550.
- โสภณ สวากขาโต, ด.ต. “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัด 4”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม. “สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม”.มหาสารคาม: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม, 2556, (อัดสำเนา).

11. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ และดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขออนุโมทนาขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.ประพิศ โบราณมูล นายเอี่ยม อามาตย์มุลตรี และนางเพ็ญศรี สุนทรพินิจ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.ไพรัช พันชมภู รองศาสตราจารย์ศรัชัย ท้าวมิตร และรองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ขออนุโมทนาขอบคุณ นายกองการบริหารส่วนตำบล บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม และประชาชนทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของการศึกษาค้นคว้านี้แก่บิดา มารดา และบุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวล อุปัชฌาย์ ครู-อาจารย์ผู้เคยอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขอท่านทั้งหลายจงมีความสุข ความเจริญยิ่งในคุณงามความดีด้วยเทอญ